

Motion till riksdagen 2025/26:3985

av Katarina Luhr m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:171 En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2025/26:171 En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar.

Bakgrund

I propositionen föreslås en ny process där regeringen, efter en ansökan, får godkänna en kärnteknisk anläggning. Ett sådant godkännande ersätter den tillåtlighetsprövning som regeringen annars ska göra enligt 17 kap. miljöbalken. Regeringen ska få godkänna en kärnteknisk anläggning om den dessförinnan har antagit en plan för kärntekniska anläggningar som omfattar det område och de anläggningar som ansökan avser. Genom planen prövas om det är förenligt med hushållningsreglerna i miljöbalken att uppföra en viss typ av kärnteknisk anläggning inom det område som planen avser. En plan får endast antas om någon ansökt om regeringens godkännande och den eller de kommuner som ligger inom de områden som ska omfattas av planen har tillstyrkt ansökan respektive planen. Det nuvarande förfarandet med tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken ska även i fortsättningen vara tillämpligt för den som inte ansöker om regeringens godkännande. Det föreslås även ändringar när det gäller prövningen av kärntekniska anläggningar enligt lagen om kärnteknisk verksamhet. Det införs en möjlighet att få förhandsbesked. Det föreslås även ändringar i miljöbalken som innebär att regeringen i en tillåtlighetsprövning av en kärnteknisk anläggning ska pröva om fördelarna med anläggningen överväger de nackdelar som den kan medföra. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 17 juni 2026.

Miljöpartiet avslår propositionen

Propositionen är en del i ett större lagstiftningspaket som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av ny kärnkraft i Sverige. Eftersom satsningar på ny kärnkraft i Sverige bromsar Sveriges klimatomställning och ökar hushållens elkostnader avslår Miljöpartiet propositionen. Vårt resonemang utvecklas i texten nedan. Vi vill även påpeka att flera remissinstanser, däribland Energiföretagen, Vattenfall, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen Uppsala ifrågasätter att förslaget i propositionen skulle leda till en tydligare och mer effektiv prövning. Länsstyrelsen Uppsala understryker att det nuvarande prövningsystemet har fungerat tillfredsställande vid de nyligen genomförda prövningarna av kärnbränsleförvaret och utökningen av slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark och att man därför inte ser något behov av att ändra prövningsprocessen.

Ny kärnkraft bromsar Sveriges klimatomställning och ökar hushållens elkostnader

Regeringen har vid ett stort antal tillfällen framfört att ny kärnkraft skulle vara nödvändig för att klara klimatomställningen och säkra elsystemets leveranssäkerhet. Det här påståendet har ifrågasatts av flera experter, däribland från Energiforsk¹ och Energimyndigheten². Forskare vid Institutet för Näringslivsforskning³ samt från KTH, LTU, LTH och Chalmers⁴ framhåller att ny kärnkraft inte är en nödvändighet för vare sig elsystemets stabilitet eller behovet av mer el för att klara klimatomställningen.

Tvärtemot vad regeringen framfört riskerar den ensidiga satsningen på ny kärnkraft att aktivt motverka uppfyllelsen av klimatmålen och försämra Sveriges konkurrenskraft. Flera remissinstanser varnar i sina remissvar på propositionen om statlig medfinansiering för att ett sådant omfattande statligt stöd till ny kärnkraft som regeringen nu utlovat riskerar att tränga undan investeringar i annan fossilfri elproduktion, i effekthöjningar och livstidsförlängningar av existerande elproduktion, som vattenkraft och kärnkraft, och i ny förnybar energi. Detta ökar i sin tur risken för elbrist i närtid och bromsar elektrifieringen. Att utbyggnaden av det förnybara bromsar in leder dessutom till högre elpriser för svenska företag och hushåll. Kostnaden för det statliga stödet till kärnkraft ska finansieras med en ny elskatt för Sveriges elkonsumenter, vilket även det kommer att leda till högre elkostnader för hushållen.

Förnybar energi och energieffektivisering

För att klara elektrifieringen av transporter och industri behöver Sverige mer el i närtid – till 2030 och 2035. Det snabbaste och mest kostnadseffektiva sättet att tillgängliggöra mer el är genom en utbyggnad av förnybar elproduktion i kombination med energieffektivisering. Miljöpartiet har i motionerna 2025/26:3273, 2023/24:2855 samt 2025/26:3507

¹ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringen-utreder-inte-alternativ-till-karnkraft>.

² <https://www.aktuellhallbarhet.se/energi-och-resurs/energi/regeringens-karnkraftssamordnare-tillrattavisas-av-energimyndigheten/>.

³ <https://www.svd.se/a/4oPJ0E/holmberg-och-tangeras-karnkraftens-bidrag-till-kraftsystemet-ar-inte-oersattligt>.

⁴ <https://www.dn.se/debatt/svaga-argument-fran-regeringens-karnkraftssamordnare/>.

föreslagit flera åtgärder för att realisera potentialen i förnybar elproduktion och energieffektivisering och vill i denna följdmotion påminna om dessa förslag.

Grön baskraft ger effekt när vinden inte blåser

Att ny kärnkraft vore nödvändigt för att klara leveranssäkerheten i ett elsystem med stora mängder väderberoende elproduktion stämmer inte. Utmaningar med såväl leveranssäkerhet som tillfälliga pristoppas hanteras snabbare och mer kostnadseffektivt genom politiska åtgärder som möjliggör mer förnybar elproduktion, energieffektivisering och grön baskraft. Grön baskraft innefattar reglerbar, förnybar produktion samt lagring och tekniker för systemflexibilitet som kan skalas upp för att balansera elsystemet. Konkret handlar det om höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet och effekt från kraftvärmen, gasturbiner drivna med förnybara bränslen och storskalig energilagring. Det handlar också om flexibilitet exempelvis i form av smart styrning av elbilsladdning, tvåvägs-laddning och smart styrning av värmepumpar. Dessa tekniker ger ett stabilt och robust elsystem. Skånes effektkommission har visat att regionens självförsörjningsgrad av eleffekt kan öka från dagens 15 procent till minst 50 procent 2030 under årets alla timmar genom att framför allt satsa på sol-, land- och havsbaserad vindkraft, batterier, energieffektivisering och efterfrågefleksibilitet. Flera remissinstanser har pekat på att regeringens kärnkraftsstöd riskerar att hämma investeringar i andra kraftslag och lösningar, som exempelvis effekthöjningar i vattenkraft och kraftvärme samt ny land- och havsbaserad vindkraft. Miljöpartiet har i motionerna 2025/26:3273, 2023/24:2855 samt 2025/26:3507 föreslagit flera åtgärder för att realisera potentialen i grön baskraft. Miljöpartiet vill i denna följdmotion påminna om förslagen i dessa motioner samt särskilt understryka vikten av planeringsmål för mer tillgängliggjord el till 2030 och 2035, planeringsmål om 10 GW grön baskraft till 2030 samt investeringsstöd för grön baskraft.

Katarina Luhr (MP)

Linus Lakso (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Emma Nohrén (MP)

Rebecka Le Moine (MP)